

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 4 - Number: Special Issue (Özel Sayı) 1, p. 29-38, December 2020

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretim Teknolojisi Kullanımı ile İlgili Tezlerin İncelenmesi

Investigation of Postgraduate Theses Within The Field of Social Education in the Context of Instructional Technolog

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.809674>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliř Tarihi /
Article Arrival Date
13.10.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
07.12.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
25.12.2020

Asya Studies

Dr. Öğr. Üyesi Neřet Mutlu
Erciyes Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
nesetmutlu@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-3378-4986>

Beyza Bayram
Erciyes Üniversitesi

byzbyrm38@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-4148-7487>

Yasin Taçyıldız
Erciyes Üniversitesi

ysntacyildiz@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-5407-5978>

Öz

Eğitim alanında ve Sosyal Bilgiler eğitiminde öğretim teknolojisi kullanımının önemi ve öğretim sürecine katkısı her geçen gün daha çok fark edilmektedir. Bunun sonucunda literatürdeki öğretim teknolojisi kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar artmaktadır. Bu çalışmalar yeni teknolojilerin tasarımlarının ve geliştirilmelerinin yapıldığı veya var olan öğretim teknolojilerinin incelendiği ve etkililiğinin araştırıldığı araştırmaları kapsar. Bu çalışmada, 2007-2017 yılları arasında lisansüstü düzeyde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında ve öğretim teknolojisi konu kapsamında yapılan 79 tez içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu çalışma ile bu tezlerin tez düzeyi, araştırma yöntem ve teknikleri, örneklem sayısı, araştırma konusu, veri toplama araçları, analiz yöntemleri ve yayın durumu gibi değişkenlere göre incelenmiştir. Bulgular sonucunda, çalışmalarda en çok nicel araştırma yöntemleri ve deneysel desenin tercih edildiği, yeni bir materyal veya teknoloji tasarımı ve geliştirilmesinden ziyade var olan teknolojilerin etkililiğinin araştırıldığı, analiz sayısı olarak tek analiz türünün tercih edildiği, analiz çeşidi olarak t-testin kullanıldığı, en yaygın veri toplama aracının ise başarı testi olduğu ve son olarak doktora tezlerinin yüksek lisansa göre daha fazla yayımlanma oranının olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak öğretim teknolojisi ile ilgili tezlerde, nitel çalışmaların özendirilmesi, materyal ve teknoloji geliştirmeye yönelik tezlerin sayısının artırılması, analiz yöntemi sayısının artırılması ve tezlerin yayımlanması için özellikle yüksek lisans öğrencilerinin desteklenmesi yoluyla bu konudaki literatürün daha zenginleştirilebileceği düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Teknolojisi, İçerik Analizi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Tasarım, Geliştirme

Abstract

The importance of the use of instructional technology both in the field of education and Social Studies education and its contribution to the teaching and learning processes are becoming more and more common day by day. As a result, number of studies on the use of instructional technologies in the literature are increasing. These comprises studies in which design and development of new technologies are made, examines existing materials and technologies and investigates their effectiveness. In this study, 79 theses conducted in the field of Social Studies Education having subject related to instructional technology in education between 2007-2017 were subjected to content analysis. With this study, theses are examined according to variables such as graduate program, research methods and techniques, number of samples, research subject, data collection tools, analysis methods and publication status. According to research results, quantitative research methods and experimental design are much preferred, the effectiveness of existing technology was investigated rather than a new material design and development, t-test was used as a type of analysis, the most common data collection tool was the achievement test, and finally, it was determined that doctoral theses have higher publishing rates than master's. According to the findings of the study, encouraging qualitative studies, increasing the number of theses on material design and development, increasing the number of analysis methods, supporting master's graduate students in order to publish their theses will in the theses on instructional technology will contribute literature more.

Keywords: Instructional Technology, Content Analysis, Social Studies Education, Design, Development

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Mutlu, N.; Bayram, B. ve Taçyıldız, Y. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretim Teknolojisi Kullanımı ile İlgili Tezlerin İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year: 4, Number: Special Issue (Özel Sayı) 1, December, p. 29-38.

1. GİRİŞ

Öğretim teknolojilerini AECT (Association for Educational Communications and Technology) “öğrenme için süreçlerin ve kaynakların tasarımı, geliştirilmesi, kullanımı, yönetimi ve değerlendirilmesinin teorisi ve uygulaması” olarak tanımlamıştır (Seels & Richey, 1994). Bu teknolojiler, öğretim hedeflerini kazandırmak amacıyla, çeşitli araçlardan yararlanılarak gerçekleştirilen tüm ders içeriklerini kapsar (Yanpar, 2007). Genelde öğretim teknolojileri denildiğinde her ne kadar akla ilk olarak elektronik cihazlar gelse de; kâğıt, kalem, karatahta, tebeşir vb. bütün araç-gereçler aslında öğretim teknolojileri içerisinde sayılmalıdır (Nalçacı, 2005).

Öğretim teknolojileri, öğrencilerde hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin elde edilmesini kolaylaştırmak ve kalıcı hale getirmek amacıyla kullanılır (Demirel & Altun, 2017). Nitelikli materyaller soyut bilgilerin somutlaştırılmasında, öğrenciyi güdülemede, öğrencinin dikkatini toplamada, öğrenme isteğini artırmada, bilginin uygulamaya dökülmesinde öğretmene yardımcı olacak otantik öğrenme ortamları sunar (Önal, Kılıç, Çolak ve Kızılcıoğlu, 2017). Öğrenmede işe koşulan duyu organ sayısı ne kadar fazla ise, etkili öğrenmenin bir o kadar fazla olacağı söylenebilir. Çok sayıda duyu organını harekete geçirmek, öğretimde teknoloji kullanımını zorunlu kılar (Seferoğlu, 2006). Bunun sağlamanın bir yolu da dersliklerde teknoloji kullanımı giderek artırmaktır. Teknoloji kullanımı ise öğretimde daha fazla materyalin işe koşulmasıyla mümkündür.

Sosyal Bilgiler “kavrayış düzeyleri gözetilerek sosyal (beşeri) bilimlerin gerçek hayat ve yaşanan toplumla ilgili seçilmiş konularına yer veren bir derstir” (İnan, 2019, s.2). Bu açıdan bakılınca sosyal bilgiler dersi hem öğrenciler için soyut kavramlar içeren, hem güncel ve tarihi bir içeriğe sahip, çok disiplinli ve gündelik hayatla doğrudan ilişkili bir ders olmasından dolayı öğretim teknolojisinin etkin şekilde kullanılabilmesi için bir derstir. Öğrencinin toplum ve toplumsal problemlerle ilişkili fikir sahibi olmasında, etkin ve iyi bir vatandaş olarak üzerine düşen hak ve sorumlulukları öğrenmesinde, insanlar arası iletişimi kavramasında, milli unsurları anlamasında Sosyal Bilgiler mihver derslerden biridir (Gülüm & Ulusoy, 2009). Bu kazanım, yetkinlik ve becerilerin kazandırılmasında teknoloji kullanımı büyük önemi haizdir. Çünkü eğitim ve öğretimi ezberden çıkartıp nitelikli, verimli ve eğlenceli hale getirmenin yolu etkili araç-gereç ve materyal kullanımından geçmektedir. (Çoban & İleri, 2013). Etkili araç- gereç ve materyal kullanımı ile öğrenciler kaynaklara daha kolay ulaşarak birçok duyu organı aynı anda işe koşulacak, öğretim yöntem ve teknikleri aynı anda etkili bir şekilde uygulanabilecektir (Özel, 2014). Kullanılan materyaller ile öğrencide oluşturulan merak ve ilgi sonucunda daha kalıcı ve hızlı bir öğrenme gerçekleşecektir.

21. yy’dan itibaren teknolojinin hızla gelişmesi bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmıştır. İnternetin ve bilgisayarın hayatımıza her alanda dâhil olmasıyla öğrenme sadece sınırlı alanda gerçekleşmekten çıkıp artık herkesin ulaşabileceği seviyeye gelmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde birçok öğretim teknolojisi kullanılabilir olmasına olanak sağlamıştır. Önceleri yazı tahtası ve kitap gibi geleneksel öğretim araç ve gereçleri yaygın olarak kullanılırken, son dönemlerde gelişen teknolojiye ve imkânlarla paralel olarak okullarda en çok internet, akıllı tahta ve bilgisayarlar kullanılmaya başlanmıştır. Fatih projesiyle birlikte ülkedeki okulların büyük bir bölümü akıllı tahta ve internet altyapısıyla donatılmıştır (Hebebcı, Çelik & Şahin, 2016). Projenin ulaştırılmadığı okullarda ise, yerel imkânlar kullanılarak derslikler bilgisayarlar ile teçhiz edilmiştir. Akıllı tahta ve bilgisayarlar, internet vasıtasıyla sözel, görsel ve görsel-işitsel tüm materyalleri öğrenciye sunma imkânı tanır. Bir Sosyal Bilgiler öğretmeni, akıllı tahta veya bilgisayarı kullanarak sayısız harita, görsel ve video göstererek dersini anlatabilir. Özellikle coğrafya ve tarih gibi sosyal bilgiler konularında teknoloji kullanımı ile öğrencinin yapı ve içerik itibarı ile zorlandığı konularda görsel ve işitsel olarak desteklenmesi sağlanabilir ve etkinliklerin uygulanması sırasında çözümleyici bir rol oynayabilir. Elektronik materyaller dışında kitap, dergi, harita, küre, gazete haberi, afiş, poster, zaman şeridi, gezi, sergi, kültürel varlıklar vb. materyallerde Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılmaktadır. Özel gün ve haftaların öğretilmesinde afişlerden; ülkemizin doğal ve tarihi güzelliklerini öğrencilerin zihinlerinde canlandırmada posterlerden; ülkemizin ve dünyanın yapısını kavratmada harita ve kürelerden faydalanılmaktadır (Nalçacı & Ercoşkun, 2005). Öğretmenlerin ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’nin katkıları dışında, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan teknolojilerin edinimlerinde velilerin katkıları oldukça yüksek düzeyde katkı sağlamaktadırlar (Öztürk, Keskin & Keskin, 2004).

Literatürdeki gelişmelerin takibi ve yapılan çalışmalardaki genel eğilimlerin ne yönde olduğu yapılan tez çalışmaları ile izlenebilir. Eğitim alanında birçok alt programda yapılan tez çalışmalarının derlenmesi ve analizine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Doğru, Gençosman, Ataalkın ve Şeker,

2012; Göktaş ve diğerleri, 2012; İnce, Gül ve Bozyiğit, 2017; Kozikoglu ve Senemoglu, 2015; Tayfun ve diğerleri, 2018). Bu çalışmalarda tezler genel olarak tezin türü, hedef kitlesi, konusu, yapım yılı, yapıldığı üniversite, erişim durumu; tezde kullanılan araştırma yöntemi, veri toplama araçları, analiz yöntem ve teknikleri ve kullanılan öğretim uygulamaları incelenmiştir.

Sosyal Bilgiler Eğitimi özelinde incelendiğinde, Şahin, Yıldız ve Duman (2011) bu alanda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini yıl, yapıldığı üniversite, çevrimiçi açık olup olmama durumu, araştırma temaları gibi değişkenlere göre doküman incelenmesine tabi tuttıkları görülmektedir. Çalışma sonuçları, tezlerin sayısının 2006 sonrasında artış eğilimine girdiği; en çok tezin Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı; çevrimiçi erişime açık tezlerin daha fazla olduğu ve yüksek lisans tezlerinde en çok eğitim programı temasının, doktora tezlerinde ise en çok öğretim yöntem ve teknikleri temasının çalışıldığını göstermektedir. Tarman, Acun ve Yüksel (2010)'in Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapılış yılı, yapıldığı üniversite, tez konuları ve tezde kullanılan yöntemlere göre incelenmişlerdir. Çalışma sonunda 2005-2009 yılları arasında tez sayılarında belirgin bir yükseliş olduğu, en çok tezin Gazi Üniversitesinden çıktığı, en çok eğitim programı ve içerik üzerine çalışmaların olduğu ve çoğunlukla nitel yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yine Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)'in yapmış olduğu çalışmada da 2010 ve 2017 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezleri yıl, araştırma türü, araştırma yöntemi, konu alanları, seçilen örneklem, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, üniversitelere göre dağılımları ve veri analiz yöntemleri açısından incelenmiş, tezlerde en çok nitel araştırma yöntemlerinin analizlerde ise betimsel yöntemlerin tercih edildiği ve Şahin, Yıldız ve Duman'ın çalışmasına paralel olarak en çok tezin Gazi Üniversitesi tarafından yayımlandığı ortaya koyulmuştur.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanındaki sistematik derleme çalışmalarına bakıldığında genellikle belli tarih aralığındaki tüm tezlerin incelenmesi yoluna gidilmiştir. Bu çalışmada ise kapsamın 2007-2017 yılları arasında eğitim sürecinde artan önemi ve katkısına paralel olarak Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (ÖTMT) konusunda yapılan çalışmalarla daraltılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları Sosyal bilgiler alanında öğretim teknolojilerinin tasarımı ve kullanımına yönelik lisansüstü tezlerin düzeyi, araştırma yöntemleri, tezin konusu ve kullanılan teknoloji kapsamı, veri toplama araçları, analiz yöntemleri, örneklem sayısı ve yayınlanma durumlarına göre genel durumun ortaya çıkarılması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma sonucunda çıkan bulgular, sosyal bilgiler eğitiminde öğretim teknolojisi ile ilgili yapılan çalışmalarda mevcut eğilimlerin takip edilmesi, bu teknolojilerin kullanımı ile ilgili eksik alanların belirlenmesi ve bu alanlarda çalışacak araştırmacılara çalışma sürecinin plan ve programlanmasında yol gösterici bilgiler sunacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırma sorusu "Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili tezler; tez düzeyi, araştırma yöntem ve teknikleri, örneklem sayısı, araştırma konusu, veri toplama aracı, analiz yöntemleri ve yayın durumu değişkenlerine göre nasıl farklılık göstermektedir?" şeklinde belirlenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışmada sistematik derleme modelinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme, araştırmacıların belli bir probleme çözüm bulmak amacıyla, belirledikleri kriterlere göre taranacak kaynakların seçilmesi ve bu kaynaklardaki bulguların tümünün bir arada sentezlenmesi yoluyla yapılmaktadır (Cevher & Yıldırım, 2020).

Sistematik derleme sonucunda elde edilen kaynakların incelenmesinde ise nitel araştırma tekniklerinden içerik analizine başvurulmuştur. Sosyal bilgilerde tercih edilen analiz yöntemlerinden olan içerik analizi; basılı kaynaklardaki sözcüklerin, sistematik bir temelde nesnel olarak kategorize edilmesi ve özetlenmesi olarak tanımlanabilir (Sert, Kurtoğlu, Akıncı, Seferoğlu, 2012). İçerik analizi, elde edilen verilerin derinlemesine incelenmesine olanak sağlar ve önceden net olmayan konuların ve konuların alt boyutların ortaya çıkarılmasında kullanılır (Devrim, 2011). İçerik analizi yöntemi nitel araştırma türlerinde yaygın olarak kullanılan bir teknik olsa da verileri sayısallaştırma olanağı sunmasından dolayı nitel ve nicel çalışmalar arasında bir bağlantı sağlar. Dolayısıyla her iki araştırma türünde de kullanılma imkânı vardır. İçerik analizi yoluyla araştırmacı sistematik ve objektif bir şekilde yorum yapma imkânı bulur (Çilingir, 2017). Bu çalışmada da Türkiye de 2007 ve 2017 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında, araştırma konusunu öğretim teknolojisi kullanımının oluşturduğu yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizi yapılmaya çalışılmıştır. Analiz edilen tezler, bir öğretim teknolojisi kullanılarak yapılmış olması kriterlerine bağlı olarak belirlenmiştir.

VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Bu çalışmanın örneklemini oluşturacak eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın veri kaynağı olan tezler Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) "Ulusal Tez Merkezi"nin veri tabanı kullanılmış, 2007 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan bütün tezlerin konu ve kapsamı incelenerek teknoloji kullanımı ile ilgili olan tezler çalışmaya dâhil edilmiştir. Tarama sürecinde sosyal bilgiler, sosyal bilgiler eğitimi ya da sosyal bilgiler öğretimi anahtar kelimelerini içeren ve en az bir öğretim teknolojisi kullanılarak yapılan 11 tanesi doktora 68 tanesi yüksek lisans tezi olmak üzere 79 adet tez çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu tezler incelenirken literatür taraması sonucu dokuz bölümden oluşan bir tez inceleme formu oluşturulmuştur. Bu forma dayalı olarak doküman incelemesi yapılmış, tez verileri tabloya dökülmüştür. Bu dokuz bölüm; (1) tez düzeyi, (2) araştırma yöntemi, (3) araştırma tekniği, (4) örneklem sayısı, (5) araştırmanın konusu, (6) veri toplama aracı, (7) veri analizi sayısı, (8) veri analiz türü ve (9) tezin yayımlanma durumu başlıklarından oluşturulmuştur. Bu tablodan yararlanılarak, tezlere ait veriler sayısal değerlere dönüştürülmüş ve analizleri yapılmıştır.

VERİ ANALİZİ

İçerik çözümlemesi yaparken iki çeşit analizden bahsedilebilir: açık analiz ve gizli analiz. Açık analiz, verilerin istatistiksel ve sayısal olarak nicel çözümlemeleri içerirken; gizli analiz, metin içerisinde geçen ve bu metinlerde verilmek istenen anlamlara yönelik nitel çözümlemeleri barındırır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Verilerin analizi için içerik analizi yöntemi tercih edilmiş ve tezlerin içeriği önceden belirlenen başlıklara göre açık analiz yoluyla incelenmiştir. Elde edilen veriler sayılarak frekansları belirlenmiş ve toplam örneklem sayısına oranlanarak yüzde değerleri hesaplanmıştır. Yüzde oranlarına göre her tema altındaki veriler sıralanmış ve bulgulara ulaşılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada 2007 ve 2017 yılları arasında teknoloji kullanımı ile ilgili yapılan ve yayınlanan doktora ve yüksek lisans tezlerinin içerik analizi sonuçları açıklanmıştır. Bulgular tezlerin tez düzeyi, araştırma yöntem ve teknikleri, örneklem sayısı, araştırma konusu, veri toplama aracı, analiz yöntemleri ve yayın durumu değişkenlerine göre dağılımları frekans ve yüzdeleri tablolar halinde incelenmiştir.

Tezlerin düzeyine göre tez dağılımı

Öğretim teknolojisi kullanımı ile ilgili Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan tezlerin frekans ve yüzdelerine bakıldığında, büyük çoğunluğunun (% 86,1) yüksek lisans düzeyinde, % 13,9 unun ise doktora düzeyinde çalışılmış tezler olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Tez türü	f	%
Yüksek lisans	68	86,1
Doktora	11	13,9

Tablo 1. Çalışılan tezlerin düzeyine göre dağılımı

Araştırma yöntem ve tekniğine göre tez dağılımı

Çalışma kapsamında ulusal tez merkezinde yayımlanan doktora ve yüksek lisans tezleri araştırma yöntemlerine göre incelendiğinde % 75,9 oranında nicel araştırmaya rastlanmıştır (Tablo 2). Nicel araştırmalar sonrasında, hem nitel hem de nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma araştırmalar (% 12,7) ve nitel araştırma yöntemleri (% 11,4) birbirine yakın oranlarda karşımıza çıkmaktadır.

Araştırma yöntemleri	f	%
Nicel	60	75,9
Karma	10	12,7
Nitel	9	11,4

Tablo 2. Çalışılan tezlerin yöntemlere göre dağılımı

Araştırma tekniği değişkenine göre çalışma kapsamındaki tez çalışmalarına bakıldığında, % 86,3 oranıyla deneysel çalışmaların en çok tercih edilen araştırma tekniği olduğu görülmektedir (Tablo 3). Bu

çalışmaları ise % 3,7 oranıyla nitel çalışma türlerinden olan eylem araştırmaları takip etmektedir. Tarama çalışması, betimsel çalışmalar, fenomenolojik çalışmalar ve söylem araştırmasının ise % 2,5 ile aynı oranda ve en az kullanılan araştırma teknikleri olduğu görülmektedir.

Araştırma yöntemi	Araştırma tekniği	f	%
NİCEL	Deneysel	70	86,3
	Betimsel	2	2,5
	Tarama	2	2,5
NİTEL	Eylem	3	3,7
	Olgu bilim	2	2,5
	Anlatı (söylem)	2	2,5
Toplam		81*	100

Tablo 3. Araştırma tekniklerine göre tez dağılımı

*Karma çalışmalarda birden fazla teknik kullanılabilirdiği için toplam teknik sayısına göre hesaplama yapılmıştır.

Örneklem sayısına göre tez dağılımı

Çalışma kapsamındaki tezlerin ulaşabildiği örneklem sayısı dağılımına bakıldığında en çok 31 ile 50 kişi arasında değişen örneklem grubunun (% 35,4) tercih edildiği belirlenmiştir (Tablo 4). Bu örneklem sayısını % 30,4 oranıyla 51-100 arasında değişen örneklem sayısının izlediği görülmüştür. 1 ile 10 kişi arasında değişen örneklem grubunun (% 1,3) ise en az kullanıldığı söylenebilir.

	1-10 arası	11-30 arası	31-50 arası	51-100 arası	101-200 arası	201 ve fazlası	Örneklemi olmayan	Toplam
f	1	8	28	24	12	2	4	79
%	1,3	10,1	35,4	30,4	15,2	2,5	5,1	100

Tablo 4. Tezlerde çalışılan örneklem sayısı ve oranları

Araştırmanın konusuna göre tez dağılımı

Çalışma kapsamındaki teknoloji kullanımı ile ilgili tezlerin içeriğine bakıldığında (Tablo 5), daha önceden tasarlanmış veya üretilmiş bir teknolojinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımları üzerindeki etkisinin araştırıldığı çalışmaların en fazla sayıda yapıldığı görülmüştür (% 77,2). Bu çalışmaları yeni bir materyalin tasarlandığı veya var olan materyalin yapısının/içeriğinin araştırıldığı çalışmalar aynı oranla takip etmektedir (% 11,4).

Kullanım durumu	f	%
Materyal Tasarlama	9	11,4
Materyal Uygulama	61	77,2
Materyal İnceleme	9	11,4

Tablo 5. Çalışılan tezlerin konusuna göre dağılımı

Araştırma veri toplama araçlarına göre tez dağılımı

Çalışma incelenen tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde, hem yüksek lisans düzeyi hem de doktora düzeyinde en çok tercih edilen aracın % 42,3 ile başarı testleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 6). Başarı testleri sonrası en çok tercih edilen veri toplama araçları % 14,8 oranı ile tutum - ilgi ölçekleri ve % 13,4 oranı ile görüşme formu olduğu görülmüştür. Tablo 6'ya göre anket ve doküman inceleme formunun eşit oranlarda (% 5,6) tercih edildiği görülürken, gözlem formunun ise bu iki ölçme aracından sonra en çok kullanıldığı tespit edilmiştir.

		Başarı testi	Tutum - ilgi ölçeği	Görüşme formu	Anket	Doküman inceleme formu	Gözlem formu	Diğer	Toplam
Yüksek lisans	f	53	14	16	6	6	3	19	117
	%	45,3	12,0	13,6	5,1	5,1	2,6	16,3	100
Doktora	f	7	7	3	2	2	-	4	25
	%	28,0	28,0	12,0	8,0	8,0	-	16,0	100
Toplam	f	60	21	19	8	8	3	23	142
	%	42,3	14,8	13,4	5,6	5,6	2,1	16,2	100

Tablo 6. Tezlerde kullanılan veri toplama araçları sayısı ve oranı

Veri analiz yöntemi sayıları ve türüne göre tez dağılımı

İncelenen doktora ve yüksek lisans düzeyindeki tezlerin çoğunluğunun (% 55,7) tek analiz yöntemi kullandığı; iki farklı (% 21,5) ve üç ve daha fazla (% 22,8) analiz yöntemi kullanan tezlerin ise daha azınlıkta ve birbirine yakın oranlarda kullanıldığı söylenebilir (Tablo 7).

Analiz yöntemleri	f	%
Tek analiz yöntemi	44	55,7
İki farklı analiz yöntemi	17	21,5
Üç ve daha fazla analiz yöntemi	18	22,8

Tablo 7. Tercih edilen veri analiz yöntem sayısı ve oranı

Bu tezlerdeki veri analiz yöntemlerinin türüne bakıldığında nicel veri analizi yöntemlerinin, nitel alternatiflerine göre daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir (Tablo 8). Nicel veri analiz yöntemlerinden “t-test” analiz yönteminin % 36,4 oranı ile en çok tercih edilirken, ANOVA /ANCOVA analiz yöntemlerinin (% 12,8) kullanımının ise bu analiz yönteminden sonra geldiği belirlenmiştir. Nitel araştırma çalışmalarında ise betimsel analiz yönteminin (% 9,1) içerik analizi yöntemine (% 7,6) göre daha çok tercih edildiği söylenebilir (Tablo 8).

		f	%
Betimsel	Yüzde/frekans /çizelge	5	3,8
	Ortalama/standart sapma	8	6,1
NİCEL	T testi	48	36,4
	ANOVA/ANCOVA	17	12,8
	Çıkarımsal Regresyon	2	1,5
	Parametrik olmayan testler	11	8,3
	Diğer	19	14,4
NİTEL	Betimsel	12	9,1
	İçerik	10	7,6
Toplam		132	100

Tablo 8. Veri analiz yöntemleri sayısı ve oranları

Tezlerin yayımlanma durumuna göre dağılımı

Hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin yayımlanma oranlarına bakıldığında yapılan tezlerin yarısından azının (% 44,3) ancak yayımlandığı görülmüştür (Tablo 9). Doktora tezleri kendi içerisinde % 72,7 yayımlanma oranına sahipken, yüksek lisans düzeyinde bu oran % 39,7' ye düşmektedir.

	Yayımlanmayan		Yayımlanan		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yüksek lisans	41	60,3	27	39,7	68	86,1
Doktora	3	27,3	8	72,7	11	13,9
Toplam	44	55,7	35	44,3	79	100

Tablo 9. Tezlerin yayımlanma sayısı ve oranları

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

21. yüzyıl, teknolojinin her alanda ön planda olduğu zaman aralığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir etkileşim içerisinde eğitimin de teknolojiden etkilenmemesi düşünülemez. Diğer alanlarda olduğu gibi eğitim de, yeni materyal ve teknolojileri kendi sistemiyle bütünleştirmek ve etkililiği hakkında araştırmalar yapmak zorundadır. Aksi takdirde ne tür materyal ve teknolojilerin hangi alanlarda etkili olduğu belirlenemez. Bu durum ise emek, para ve zaman israfına yol açar. Sosyal Bilgiler alanında yapılan ampirik çalışmalar alana büyük katkılar sağlamaktadır. Bu çalışmaların incelenmesi, zayıf ve güçlü yanlarının ortaya çıkarılması, farkındalık oluşturarak bilimsel yığılmaların önlenmesi ve gelecekteki çalışmalara ışık tutması açısından çok önemlidir. Bu çalışmada da Sosyal Bilgiler Eğitimi anabilim dalında öğretim teknolojisi kapsamında yayımlanmış 79 adet tezin dokuz başlık altında eğilimleri belirlenmiştir.

Bu çalışmada ulusal tez merkezi tez veri tabanından ulaşılan tezlerden elde edilen verilerin analizi sonucunda öğretim teknolojisi kullanımı ile ilgili yapılan içerik analizinde birçok bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgulardan, yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre yaklaşık 5 kat daha fazla yapıldığı; çalışmaların yarısından fazlasının nicel araştırma yöntemini kullandığı ve en çok kullanılan araştırma tekniği olarak deneysel çalışmaların öne çıktığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu durum ise Türkiye'deki üniversitelerde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında Doktora programından daha fazla Yüksek lisans programı bulunması ile ilişkilendirilebilir (Yaylak, 2019). Örneklem sayısına bakıldığında ise en çok 31-50 arası örneklem sayısına ulaşıldığı ve daha çok materyal veya teknolojilerin eğitimde uygulamalarının tez konusu olarak seçildiği belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak başarı testleri en çok kullanılırken, verilerin çözümlenmesinde tek analiz yöntemi tercih sebebi olmuştur. Analiz yöntemi olarak tezler incelendiğinde çıkarımsal istatistik türlerinden t-test en çok kullanılmıştır. Yayımlanma oranlarına bakıldığında ise doktora çalışmalarının yaklaşık dörtte üçü yayımlanırken, bu oran yüksek lisans tezlerinde %40 civarına düştüğü görülmüştür.

İlk bulgularda öğretim teknolojisi kullanımı ile ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden yaklaşık literatürde yapılan çalışmalarla benzer olarak 5 kat daha fazla çıkmıştır (Tayfun ve diğerleri, 2018). Burada her ne kadar yüksek lisans türü lehine bir sonuç ortaya çıksa da, öğretim teknolojisi konusunun seçiminde oransal olarak bakıldığında, doktora tezleri arasındaki tercih edilme oranının yüksek lisans tezleri arasındaki tercih edilme oranına göre daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedeni YÖK veri tabanındaki yüksek lisans tez sayısının doktora tez sayısına oranının 8 kat olmasıdır. Bu oranın teknoloji kullanımıyla ilgili tez konusu seçiminde 5'e düşmesi, doktora tezlerinde, yüksek lisans tezlerine göre daha fazla tercih edildiğinin bir göstergesidir.

Araştırılan tezlerin %75'i, nicel araştırma yöntemlerini kullanırken, sadece % 11,4' ünün nitel araştırma yöntemlerini kullandıkları belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemleri yerine nicel yöntemlerin tercih edilme nedeni, tezlerin çoğunluğunun uygulamaya dönük çalışmalar içermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Nicel araştırmalar içerisinde ise deneysel yöntemin en çok tercih edilen yöntem olası dikkat çekmektedir. Çalışmaların %77,2' si uygulama yoluyla, öğretim teknolojilerinin etkililiğinin incelendiği tezlerden oluşmaktadır. Bu durum araştırmacıları, iki farklı grubun veya farklı zaman aralıklarında tek grubun karşılaştırıldığı nicel analizlere yönlendirmektedir. Örneklem oluşturma, temel düzeyde istatistiksel tekniklerin kullanılması, sonuçların genellenebilir olması gibi avantajlarından dolayı bu araştırma yönteminin seçildiği düşünülmektedir (Şimşek ve diğerleri, 2007). Tezlerin belirli bir yöntemde yığılması araştırmaların benzer özellikler gösterdiğini, alanda belirli bir çerçevenin dışına çıkılmadığını ve benzer çalışmaların yapılmış olduğunu düşündürmektedir. Bu durumda yapılacak deneysel çalışmalarda kontrol edilen ve etkisi incelenen değişken sayısının artırılması ve daha güçlü istatistiksel analizlere başvurulması bu konudaki çıkarımları daha geçerli ve güvenilir hale getireceği

düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu konuda yapılan çalışmalarda araştırma yöntemi çeşitliliğinin artırılması alana daha fazla katkı sağlayacağı için önerilmektedir. Benzer çalışmalarda yine nicel çalışmaların ağırlık kazandığı söylenebilir. Nitekim İnce, Gül ve Bozyiğit (2017)' in yaptıkları meta-analiz çalışmasında, araştırdıkları tezlerin en çok anket yoluyla nicel araştırmalardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Bu kapsamda bakıldığında araştırmacılara daha derinden inceleme fırsatı sunan nitel araştırmaların yetersiz kaldığı ve daha küçük örneklem grubu ile derinlemesine yapılacak nitel çalışmaların artırılmasının alana katkı yapacağı düşünülmektedir.

Örneklem tezlerde daha çok “31-50” ve “51-100” aralığında oluşturulan gruplarda oluşturulmuş ve çoğunlukla öğrenciler arasından seçilmiştir. Örneklem öğrenciden oluşma nedeni, materyalin eğitim alanında bizzat öğrenci tarafından kullanılacak olması ve öğrenciye ulaşma imkânının kolay olması olarak sıralanabilir. Bu sayı aralıklarını belirleyen faktörlerin başında az sayıda elde edilecek verilerin daha kolay ve hızlı şekilde analiz edilmesi geldiği düşünülmektedir. Karşılaştırmalı çalışmalarda her bir grupta minimum 30 öğrencinin bulunma zorunluluğu da örneklem sayısının bu aralıklarda olmasını sağlamaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

İncelenen çalışmalarda yeni bir materyal tasarlama veya var olan materyalin incelenmesi yerine materyallerin sınıf ortamında uygulanmasının söz konusu olduğu tezlerin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Bunun nedeni amaca uygun yeni bir materyal tasarlanmasının zaman, emek ve maliyet gerektirmesi olduğu düşünülmektedir (Konokman, Yokuş ve Yelken, 2016; Koparan ve Özbey, 2018; Yazlık, 2018). Yüksek lisans ve özellikle doktora çalışmalarında Sosyal Bilgiler Eğitimi alanına kazandırılacak yeni materyallerin tasarlanması, geliştirilmesi ve etkililiğinin test edilmesi büyük öneme sahiptir. Bunun yanında, var olan teknolojilerin özelliklerinin, olumlu-olumsuz yanlarının, eğitime katkılarının tespit edilmesi için detaylı incelemenin yapılabileceği daha fazla çalışmalara ihtiyacın olduğu da bir gerçektir. Bu bakımdan özellikle doktora programlarında daha fazla zaman ve emeğin verilebileceği çalışmalarda, yeni materyallerin alana kazandırılması açısından bu tür çalışmalara ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Veri toplama araçları açısından bakıldığında, literatürde yapılan benzer çalışmalarla (Toptaş ve Gözel, 2018) benzer olarak en fazla kullanılanların başarı testleri ve tutum-ilgi ölçeklerinin olduğu görülmüştür. Başarı testinin en çok tercih edilen veri toplama aracı olarak kullanılması ise yapılan çalışmalarda mevcut teknolojilerin başarıya ve tutuma etkisinin incelendiği ve deneysel modellerin tercih edilmiş olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Yapılan çalışmalar genellikle nicel araştırma desenine sahip olduğu için nitel veri toplamada kullanılan görüşme, gözlem formu gibi veri toplama araçlarının bu konudaki çalışmalarda az sayıda rastlanmasının nedenlerindedir. Bu konuda yapılan nitel çalışmalar arttıkça, bu araçların sayısında da artış gözlenmesi beklenmektedir.

Çalışmalarda özellikle de yüksek lisans düzeyinde en fazla tek analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu durum araştırmacılar tarafından yüksek lisans düzeyinde öğrencilerin tecrübelerinin az olmasına bağlanmıştır. Nitel araştırmalarda genellikle tek analiz yöntemlerinin yeterli kabul edilmesi de bu sonucun oluşmasında etkili olmuş olduğu söylenebilir. Analiz sayısının artırılması, farklı değişkenlerin kontrol edilmesinde ve farklı açıklamaların yapılmasına olanak sağlaması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir (Doğru ve diğerleri, 2012; Şimşek ve diğerleri, 2007). Veri analiz yöntemleri açısından bakıldığında, çıkarımsal veri analiz yöntemlerinden t-test ve ANOVA/ANCOVA diğer tekniklere nazaran daha fazla tercih edilmiştir. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği tezlerde salt betimsel analizin pek tercih edilmediği görülürken; frekans, yüzde, grafik gibi betimsel unsurların diğer analizleri desteklemek amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Bu bakımdan yüksek lisans çalışmalarında öğretim teknolojileriyle ilgili tarama çalışmalarına yer verilerek; çok sayıda öğrenci, öğretmen, veli veya yöneticinin görüşleri toplanabilir. Böylece bu büyük örneklemelerden elde edilen verilerin betimsel analizleri yapılarak literatüre katkı sağlanabilir. Nitel çalışmalarda ise, nicel çalışmaların aksine betimsel analiz tekniği daha çok kullanılmıştır. Bunun nedeni olarak betimsel analizin daha kolay olması, mevcut durumun doğrudan aktarılması ve araştırmacının fikirlerinin sonucu daha az etkileme olasılığı gibi faktörler sıralanabilir. Ancak betimsel analiz verilerin daha detaylı ve analitik incelemesine imkân sağlamadığı için konunun daha sistematik ve kökenine yönelik bilgi sunmada yetersiz kalabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, nitel yöntemlerin kullanıldığı araştırmalarda betimsel analize ek olarak içerik analizinin kullanımı da literatüre daha anlamlı ve ayrıntılı katkı sağlayacaktır.

Son olarak yapılan tez çalışmalarının yayımlanma durumlarına bakıldığında, yüksek lisans tezlerinin yarısından fazlası yayımlanmaz iken; doktora tezlerinin yaklaşık dörtte üçünün yayımlandığı görülmüştür. Bu durumun nedeninin yüksek lisans düzeyinde çalışılan tezlerin özgün değerinin düşük olması ve öğrencilerin çalışmaları makaleye çevirecek yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması olarak

açıklanabilir. Yüksek lisans tezlerindeki konuların alana katkı yapacak güncel konulardan seçilmesi, çalışma süresince etkili ve doğru yönlendirme ve savunma sonrasında çalışmanın yayımlanması için daha fazla danışman desteğinin verilmesi ile birlikte yayımlanma oranları açısından yüksek lisans ve doktora arasındaki bu açığın kapanacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Avşar, S. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretiminde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cevher, A.Y. ve Yıldırım, S. (2020). Investigation of Academic Studies on Learning Styles: Systematic Review. *HAYEF: Journal of Education*, 17(1); 20-50.
- Çilingir, A. (2017). İletişim Alanında İçerik Analizi Yöntemi Kullanılarak Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine Bir İnceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(1), 148-160.
- Çoban, A. ve İleri, T. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri Kullanma Düzeyleri ve Kullanamama Sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 194-213.
- Doğru, M.; Gençosman, T.; Ataalkın, A.N. ve Şeker, F. (2012). Fen Bilimleri Eğitiminde Çalışılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 9(1), 49-64.
- Demirel, Ö. ve Altun, E. (2017). *Eğitim, Öğretim Teknolojisi ve İletişim- Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Pegem: Ankara.
- Devrim, E. (2011). Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 144.
- Dilek, A.; Baysan, S. ve Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Yüksek Lisans Tezleri: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Turkish Journal of Social Research/Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2).
- Göktaş, Y.; Küçük, S.; Aydemir, M.; Telli, E.; Arpacık, Ö.; Yıldırım, G., ve Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2000-2009 Dönemi Makalelerinin İçerik Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 191-196.
- Hebecci, M. T.; Çelik, İ. ve Şahin, İ. (2016). Eğitim Ortamlarında Etkileşimli Tahta Kullanımı: Araştırmalar ve Eğilimler. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 55-76.
- İnan, S. (Ed) (2019). *Sosyal Bilgiler Eğitimi: Nedir, Ne Zaman ve Neden-Tanımlar, Tarihi Kökleri ve Açıklamalar*. 3. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İnce, M.; Gül, H. ve Bozyiğit, S. (2017). Türkiye’de Turizm Pazarlaması Konusunda Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi: 1990-2016. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 113-130.
- Konokman, G. Y.; Yokuş, G. ve Yelken, T. Y. (2016). Yenilikçi Materyal Tasarımının Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yenilikçilik Düzeylerine Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 857.
- Koparan, T. ve Özbey, A. (2018). Matematik Öğretmeni Adaylarının Somut Materyal Geliştirme ve Kullanma Sürecine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 6, 277-290.
- Kozikoglu, I. ve Senemoglu, N. (2015). Eğitim Programları ve Öğretim Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İçerik Analizi (2009-2014). *Eğitim ve Bilim*, 40(182).
- Nalçacı, A. ve Ercoşkun, H. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Materyaller. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (11), 141-154.
- Önal, H.; Kılıç, B. C.; Çolak İ. ve Kızılcıaoğlu, A. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkinlik Yaptırma ve Materyal Kullanımına Yatkınlıkları. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2017, 12.
- Özel, E. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojilerine Yönelik Tutum ve Davranışları. *Eastern Geographical Review*, 19(31).

- Öztürk, C.; Keskin, S. ve Keskin Y. (2004). İlköğretim Okulu 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Materyal/Teknoloji Kullanım Durumu. *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19, 107-120.
- Seels, B. B. and Richey, R. C. (1994). *Instructional Technology: The Definition and Domains of the Field*. Bloomington, IN: Association for Educational Communications and Technology.
- Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sert, G.; Kurtoğlu, M.; Akıncı, A. ve Seferoğlu, S. S. (2012). *Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması*. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Uşak: Uşak Üniversitesi.
- Şimşek, A.; Özdamar, N.; Becit, G.; Kılıçer, K.; Akbulut, Y. ve Yıldırım, Y. (2007). Türkiye'deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Güncel Eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 439-458.
- Tarman, B.; Acun, İ. ve Yüksel, Z. (2010). Sosyal Bilgiler eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 725-746.
- Tayfun, A.; Ülker, M.; Gökçe, Y.; Tengilimoğlu, E.; Sürücü, Ç. ve Durmaz, M. (2018). Turizm Alanında Yiyecek ve İçecek ile ilgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 523-547.
- Toptaş, V. ve Gözel, E. (2018). Türkiye'de Matematik Kaygısı ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 136-146.
- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Tarih ve Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları Adıyaman Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 149-161.
- Yanpar, T. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaylak, E. (2019). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminin Yükseköğretimdeki Durumu. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 800-838.
- Yazlık, D. Ö. (2018). Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Somut Öğretim Materyali Kullanımına Yönelik Görüşleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 775-805.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 4. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.